



IMPLEMENTACIÓ, PER AL CONJUNT DE L'ALUMNAT, D'UNA NOVA ASSIGNATURA DE CULTURA RELIGIOSA

Proposta de la Direcció General d'Afers Religiosos

1. Cultura religiosa, una proposta de futur

En el moment de reflexionar sobre el futur de l'educació a Catalunya, cal preguntar-nos per les competències que requeriran els alumnes per entendre el món en què viuen.

Pel que fa a l'àmbit religiós, fins al moment el nostre sistema educatiu s'ha limitat a garantir la possibilitat d'oferir ensenyament confessional a aquelles famílies que així ho sol·liciten. Pel que fa a la resta d'alumnes, sovint acaben la seva escolarització sense haver tingut cap contacte amb continguts relacionats amb el fet religiós¹. Aquest fet esdevé una paradoxa si tenim en compte que:

- Les nostres societats són cada dia més plurals des del punt de vista religiós i amb tota seguretat ho seran més en les pròximes dècades. Tenir coneixements en matèria de diversitat religiosa és necessari per entendre la configuració de la nostra estructura social.
- Bona part de la història i de la humanitat, així com moltes expressions artístiques, són difícilment comprensibles sense disposar d'uns coneixements mínims sobre el fet religiós.
- A dia d'avui, les relacions internacionals estan enormement condicionades pels vincles entre les diferents confessions religioses. Hom difícilment pot copsar determinats conflictes en tota la seva profunditat, sense comprendre la dimensió religiosa dels mateixos.

Per tot plegat, creiem necessari implementar una nova assignatura de cultura religiosa que sigui obligatòria per a tot l'alumnat.

2. Una nova assignatura, amb quines premisses?

La nova assignatura de "cultura religiosa" és susceptible de generar suspicàcies i crítiques en diferents sectors de la societat. En aquest sentit, cal deixar clar que:

- La nova assignatura no té com a objectiu substituir les actuals matèries de "religió confessional". És una assignatura que es considera necessària amb independència de si les matèries confessionals perviuen o no en el futur
- La nova assignatura no pretén fomentar cap mena de creença religiosa o lluitar-hi en contra. En aquest sentit, s'impartiria des d'un punt de vista "neutre" cap al fet religiós
- La nova assignatura únicament vol abordar la religió com una realitat històrica que ha condicionat i condiona el desenvolupament de les nostres societats.

¹ Cal tenir en compte, a més, que cada vegada són més els infants que tampoc reben formació religiosa en l'àmbit extraescolar.



- La nova assignatura abordarà el fet religiós com una realitat plural. És a dir, inclourà continguts relatius a les confessions religioses que han tingut una major influència al llarg de la història.

3. Una assignatura amb antecedents en l'àmbit internacional

La nova assignatura proposada troba suport en múltiples declaracions internacionals. Entre aquestes podem citar la Recomanació CM/REC(2008)12 del Consell d'Europa², sobre la dimensió de les religions i de les conviccions no religioses en l'educació intercultural. Aquesta recomanació assenyalava que els estats, a través dels sistemes educatius, han de treballar, entre d'altres objectius, per al desenvolupament de les següents actituds:

- Reconèixer el lloc de les conviccions religioses i no religioses en l'esfera pública i a l'escola com a element de discussió i reflexió
- Reconèixer que les diferents religions i tradicions humanístiques han influït profundament Europa i que continuen fent-ho
- Superar els prejudicis i els estereotips relacionats amb les conviccions religioses i no religioses, especialment les pràctiques dels grups minoritaris i d'immigrants, a fi de contribuir al desenvolupament de societats basades en la solidaritat

Així mateix, també podem assenyalar diversos països on ja s'estan impartint en l'actualitat matèries com la que proposem. A tall d'exemple podem esmentar els casos de Luxemburg, Anglaterra, Suècia, Alemanya, les regions de Quebec i Ontario al Canadà, o el cantó de Neuchâtel a Suïssa³.

A més, també cal assenyalar que són diverses les escoles catalanes –particularment les vinculades a determinades ordes religioses- que han optat per donar un nou enfocament a l'assignatura confessional de religió catòlica per tal de convertir-la, efectivament en una matèria que proporciona informació sobre les distintes confessions religioses existents.

4. El procés d'implementació de l'assignatura de cultura religiosa

A l'hora d'implementar aquesta nova assignatura caldrà tenir en compte diferents aspectes:

a. Desenvolupament del currículum

Es proposa desenvolupar el currículum de la matèria a partir d'una comissió de treball que inclogui:

- Representants de comunitats religioses
- Pedagogs
- Experts en ciències de les religions
- Personal docent amb experiència en aquesta matèria o similars

A tall orientatiu, els continguts d'aquesta nova matèria podrien incloure:

- L'espiritualitat com a element transversal en la història humana

² Consultable, per exemple, aquí: https://www.cnvo.nl/fileadmin/user_upload/PDF/ISIS-LivingTogether/Eng/COE/CoE_CMRec_2008_12_Religion_and_intercultural_education_ENG.pdf

³ Podeu trobar informació detallada sobre bona part d'aquests casos en el document *Cultura Religiosa a l'Escola*, Generalitat de Catalunya, Barcelona, 2008.



- Orígens històrics de les diferents confessions religioses
- Principals creences, rituals i festivitats
- Estructures d'autoritat en les diferents confessions
- La diversitat interna en les diferents confessions
- Expressions artístiques de les diferents confessions
- La diversitat religiosa a Catalunya
- Punts de trobada entre les diferents confessions religioses
- Els drets de llibertat religiosa en la nostra societat

b. Professorat

Evidentment el professorat que s'encarregui d'impartir la nova assignatura de cultura religiosa hauria d'acreditar els mateixos requisits que s'exigeixen a la resta de mestres del seu nivell.

A part, però, caldria que acreditessin coneixements específics en matèria de diversitat religiosa mitjançant un certificat acadèmic conforme han cursat un determinat nombre d'hores relacionades amb aquestes matèries.

A tall d'exemple, es podrien considerar adients les titulacions de Llicenciatura en Ciències Religioses o el Màster en diàleg interreligiós, ecumènic i cultural que actualment ofereix l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona.

A l'hora de seleccionar el professorat es tindrà en compte especialment l'experiència acadèmica en aquest àmbit, de manera que els professors que en l'actualitat estan impartint les matèries de religió confessional poden ser en moltes ocasions alguns dels candidats idonis per impartir-les.

c. Llibres de text / materials

El contingut dels llibres de text i dels diferents materials seran una conseqüència del programa que es dissenyi per a aquesta assignatura. No hi ha cap dubte que en el moment en què es fixin els continguts de l'assignatura legalment, les diferents editorials elaboraran els corresponents materials que òbviament hauran de ser validats per l'administració. En aquest cas, per tant, les confessions religioses no seran les encarregades de proporcionar els materials als alumnes.

d. Horari i avaluació

Aquesta nova assignatura pretén ser equiparable a la resta de matèries del currículum escolar. Per tant, no es preveu cap especificitat relativa al seu horari o a la seva forma d'avaluació.

Barcelona, 14 d'octubre de 2016